

The Holy See

**GOVOR PAPE BENEDIKTA XVI.
NA AUDIJENCIJI ZA DIPLOMATSKI ZBOR
AKREDITIRAN PRI SVETOJ STOLICI**

Ponedjeljak, 9 siječnja 2006.

Zajedničko poslanje mira

Ekscelencije, dame i gospodo, sve vas radosno dočekujem na ovom tradicionalnom susretu diplomatskog kora akreditiranog pri Svetoj Stolici s papom. Nakon proslave velikih kršćanskih blagdana, Božića i Bogojavljenja, Crkva još uvijek živi od njihove radosti: velika je to radost, jer izvire iz prisutnosti Emanuela - Boga s nama. No, to je i radost u sabranosti, poput one što ju je unutar zidova svoga doma proživljavala sveta Obitelj, čiju jednostavnu i primjernu povijest Crkva u ovom razdoblju ponovno promišlja; to je radost kojoj je u isto vrijeme potrebno prenošenje, jer prava se radost nikako ne bi mogla izolirati, a da ne oslabi i ne ugasne.

Svima vama, dakle, dame i gospodo veleposlanici, narodima i vladama koje dostojno predstavljate, vašim dragim obiteljima, vašim uvažanim suradnicima, upućujem svoju čestitku ispunjene kršćanskom radošću. Neka to bude radost sveopćega bratstva što ga je Krist donio, radost bogata istinskim vrijednostima i otvorena za velikodušnu razmjenu. Neka vas ona prati i raste svakim danom ove godine što je tek započela. Vaš doajen, dame i gospodo veleposlanici, izrekao je čestitku diplomatskoga kora, istančano tumačeći vaše osjećaje. Njemu i vama upućujem svoju zahvalu. On je ukazao i na mnoge i teške probleme koji uznemiruju današnji svijet. Oni potiču vašu, kao i zabrinutost Svete Stolice i Katoličke crkve u čitavome svijetu, koja suosjeća u svakoj boli, u svakoj nadi i u svakom trudu što prati ljudski hod. Tako osjećamo da smo sjedinjeni kao u nekom zajedničkom poslanju, koje nas uvijek postavlja pred nove i velike izazove. Izlazimo im ususret ipak s pouzdanjem, u želji da se međusobno potpomažemo - svatko prema svome vlastitom zaduženju - na putu prema velikim zajedničkim ciljevima.

Spomenuo sam "naše zajedničko poslanje". A što je to, ako ne poslanje mira? Crkva se ne bavi

ničim drugim, nego širenjem poruke Krista, koji je došao - kako piše apostol Pavao u Poslanici Efežanima - navijestiti mir onima daleko i mir onima blizu (usp. 2,17). A vi, štovani diplomatski predstavnici svojih naroda, prema vlastitom vam zvanju, među svojim plemenitim ciljevima imate i onaj promicanja prijateljskih međunarodnih odnosa, od kojih se mir upravo i sastoji (Bečka konvencija o diplomatskim odnosima, 18. travnja 1961., čl. 3, 1, e). Mir - kako s bolju uviđamo - u mnogim je dijelovima svijeta i dalje zapriječen ili je povrijeđen ili mu se prijeti.

Koji je put prema miru? U poruci što sam je uputio u povodu obilježavanja ovogodišnjega Svjetskog dana mira izjavio sam: "Gdje i kada čovjek dozvoli da bude prosvijetljen sjajem istine, gotovo na prirodan način krene putem mira" (br. 3). U istini, mir. Promatrajući stanje u svijetu danas, u kojemu se, uz zlokobne prizore ratnih sukoba, otvorenih ili u nastajanju, ili pak onih tek naizgled ugušenih - hvala Bogu - može primijetiti odvažno i uporno nastojanje tolikih ljudi i tolikih ustanova u korist mira, htio bih, gotovo bratski ohrabrujući, predložiti neka razmišljanja sažeta u nekoliko postavki.

Prva: nastojanje oko istine srce je pravde. Tko nastoji oko istine ne može a da ne odbaci zakon jačega, što se hrani lažju i koji je - na državnom i međunarodnom planu - toliko puta povijest čovjeka doveo do tragedije. Laž se često ogrće prividom istine, no ustvari je uvijek selektivna i tendenciozna, egoistički okrenuta instrumentaliziranju čovjeka i, u konačnici, njegovu ugnjetavanju. Politički sustavi prošlosti, ali ne i samo prošlosti, tome su gorak primjer. Na suprotnoj strani smještaju se istina i iskrenost, koje vode prema susretanju drugoga, prema njegovu priznanju i prema dogovoru: zbog onog sjaja koji joj je vlastit - sjaja istine (splendor veritatis), istina ne može a da se ne širi; a ljubav prema istinskom, zbog svoje nutarnje dinamike, sva je okrenuta prema nepristranom i pravednom razumijevanju i razmijeni, bez obzira na bilo kakvu teškoću. Vaše diplomatsko iskustvo svakako će potvrditi da i u međunarodnim odnosima težnja za istinom uspijeva uočiti različitosti do najfinijih pojedinosti, kao i različite potrebe, a tako i ograničenja što ih valja poštivati i ne prekoračivati, u očuvanju svakog zakonitog interesa zainteresiranih strana.

Ova ista težnja za istinom dovodi vas u isto vrijeme i do toga da jasno odredite ono što vam je zajedničko, ono što pripada jednakoj ljudskoj naravi osoba, u svakom narodu i u svakoj kulturi, a što isto tako valja poštivati. A kada su ovi vidovi, različiti i komplementarni - različitost i jednakost - upoznati i priznati, onda se problemi mogu riješiti, a razilaženja prevladati po pravdi, te postaju mogući duboki i trajni dogovori. S druge strane, kada jedan od tih vidova nije shvaćen ili se o njemu ne vodi dovoljno računa, tada dolazi do nerazumijevanja, sukoba, želje za nasiljem i ugnjetavanjem.

Čini mi se da se ova razmišljanja s gotovo primjernom jasnoćom mogu primijeniti na onu neuralgičnu točku svjetskoga prizorišta, koja i dalje ostaje Sveta zemlja. Ondje Država Izrael mora biti u mogućnosti mirno živjeti u skladu s propisima međunarodnoga prava; ondje također i palestinski narod mora biti u mogućnosti spokojno razvijati svoje demokratske ustanove za

budućnost u slobodi i napretku. Takva razmišljanja dobivaju širu primjenu u kontekstu današnjega svijeta, u kojem je ispravno uočena opasnost sukoba civilizacija. Ta je opasnost postala još jasnija zbog organiziranog terorizma, koje se širi već i na planetarnoj razini. Brojni su i složeni uzroci tome, a nisu među posljednjima ni oni ideološko-politički, pomiješani s pogrešnim vjerskim shvaćanjima.

Terorizam se ne usteže od pogađanja slabih osoba, bez ikakve razlike, ili od postavljanja neljudskih ucjena, dovodeći do panike čitavo stanovništvo, s ciljem prisiljavanja političkih čelnika na udovoljavanje nauma samih terorista. Nikakva situacija ne može opravdati takvo zločinačko djelovanje, koje baca ljagu na onoga koji ga izvršava, i koje je još odbojnije kad se sakriva iza religije, svodeći tako čistu istinu o Bogu na mjeru vlastita sljepila i moralne iskvarenosti.

Nastojanje diplomacije oko istine, kako na bilateralnoj tako i na plurilateralnoj razini, može dati bitan doprinos, kako bi se neporecive različitosti, koje obilježavaju narode iz raznih dijelova svijeta i njihove kulture, mogle ponovno složiti ne samo u podnošljiv suživot, nego u uzvišeniju i bogatiju ideju čovječanstva. Kroz protekla stoljeća kulturalne su razmijene između židovstva i helenizma, između rimskog, germanskog i slavenskog svijeta, kao i između arapskoga i europskoga svijeta, oplodile kulturu i dale poticaj znanosti i civilizaciji. Tako bi se ponovno trebalo dogoditi i danas, i to još u većoj mjeri, budući da su mogućnosti razmjene i međusobnoga razumijevanja mnogo pogodnije. Stoga, ono što je danas potrebno jest ponajprije uklanjanje svake prepreke pristupu informacijama putem tiska ili suvremenih sredstava komunikacije, kao i jačanje razmjene profesora i studenata humanističkih disciplina na sveučilištima različitih kulturalnih područja.

Druga postavka koju bih želio predstaviti glasi: nastojanje oko istine postavlja temelj i daje snagu pravu na slobodu. Jedinствена veličina ljudskoga bića svoj krajnji korijen ima u ovome: čovjek može spoznati istinu. I čovjek je želi spoznati. No, istina se može doseći samo u slobodi. To vrijedi za sve istine, kao što se to vidi iz povijesti znanosti; ali naročito vrijedi za one istine koje se odnose na samog čovjeka kao takva, istine duha: one koje se odnose na dobro i zlo, na velike ciljeve i izgledе života, na odnos s Bogom. Jer, od njih se ne može zahvatiti, a da iz njih ne proizađu snažni utjecaji na usmjeravanje vlastita života. A kad se jednom prihvate, potrebni su im prostori slobode kako bi mogle biti življene u svim dimenzijama ljudskoga života.

Upravo ovdje dolazi do svoga prirodnog izražaja djelatnost svake države, kao i međudržavna diplomatske aktivnost. U današnjem razvoju međunarodnoga prava primjećuje se rastuća svijest da se nijedna vlada ne može odreći zadatka jamčenja odgovarajućih uvjeta slobode svojim državljanima, a da time ne dovede u pitanje svoju vjerodostojnost kao sugovornika u međunarodnim pitanjima. I to je ispravno: jer u brizi za međunarodno zajamčena prava koja pripadaju osobi kao takvoj, mora se prvo mjesto dati prostoru predviđenom za pravo na slobodu unutar pojedinih država, kako u javnom tako i u privatnom životu, kako u ekonomskim tako i u političkim odnosima, kako u kulturalnim tako i u vjerskim.

U tom vam je smislu dobro poznato, dame i gospodo veleposlanici, da je djelatnost diplomacije Svete Stolice po svojoj prirodi okrenuta promicanju, među različitim poljima na kojima se sloboda mora ostvarivati, slobode vjeroispovijesti. Nažalost, u nekim državama, pa i u onim koje mogu krasiti višestoljetne kulturalne tradicije, ta sloboda daleko je od toga da bude zajamčena, čak je i teško povrijeđena, posebice u odnosu na manjine.

U tom smislu htio bih podsjetiti samo na ono što je osobitom jasnoćom određeno Općom deklaracijom o pravima čovjeka. Temeljna prava čovjeka ista su na svim zemljopisnim širinama; a među njima jedno od prvih mjesta mora biti priznato pravu na slobodu vjeroispovijesti, jer se ono tiče najvažnijeg ljudskog odnosa, odnosa s Bogom. Svima odgovornima za živote naroda želim reći: ako se ne bojite istine, ne možete se bojati slobode! Sveta Stolica, tražeći za Katoličku crkvu, posvuda, uvjete istinske slobode, traži ih jednako tako i za sve druge. Želim tako prijeći i na treću postavku: nastojanje oko istine otvara put praštanju i pomirenju. Neophodnoj vezi između nastojanja oko istine, s jedne strane, i mira, s druge, stavlja se ova zamjerka: različita uvjerenja o istini stvaraju preduvjete za napetosti, nerazumijevanja, prepirke, toliko jače koliko su dublja sama uvjerenja.

U tijeku povijesti ta su uvjerenja dovela i do nasilnih suprotstavljanja, socijalnih i političkih sukoba, pa čak i do vjerskih ratova. To je istina i ne može je se zanijekati; no to se uvijek događalo uz čitav niz usporednih uzroka, koji su imali malo toga ili ništa zajedničkoga s istinom i religijom, i uvijek jer se htjelo poslužiti sredstvima koja u stvarnosti nisu u skladu s čistim nastojanjem oko istine niti s poštivanjem slobode što je istina traži. Koliko je posebice do Katoličke crkve, ukoliko su i od strane njezinih članova i njezinih ustanova učinjeni teške greške u prošlosti, ona ih osuđuje, i nije se ustezala tražiti oprost. To traži nastojanje oko istine. Traženje oprosta, i davanje oprosta, jednako potrebno - jer za sve vrijedi upozorenje Našega Gospodina: "Tko je od vas bez grijeha, neka prvi baci kamen!" (usp. Iv 8,7) - nezaobilazni su čimbenici mira. Na taj način pamćenje ostaje čisto, srce razvedreno, a bistri se i pogled na ono što istina traži kako bi se razvile misli mira.

Ne mogu a da ne spomenem sjajne riječi Ivana Pavla II.: "Nema mira bez pravde, nema pravde bez praštanja". Ponavljam ih i ja, ponizno i s velikom ljubavlju, odgovornima naroda, posebice onih u kojima još živo gore fizičke i moralne rane sukoba i gdje je prijeka potreba mira. Misao sama leti prema zemlji u kojoj je rođen Isus Krist, Knez mira, koji je za svakoga imao riječi mira i praštanja; upravlja se prema Libanonu, čije stanovništvo mora ponovno, pa i uz podršku međunarodne solidarnosti, otkriti svoj povijesni poziv na iskrenu i plodonosnu suradnju među zajednicama različite vjere; upravlja se i prema čitavome Bliskom istoku, posebice prema Iraku, kolijevci velikih civilizacija, ovih godina svakodnevno ožalošćenom krvavim terorističkim činima. Misao se upravlja i prema Africi, a osobito prema zemljama područja Velikih jezera, gdje se još uvijek osjećaju tragične posljedice bratoubilačkih ratova proteklih godina; upravlja se prema napaćenom stanovništvu Darfura, pogođenom okrutnošću za svaku osudu, što ima opasne međunarodne posljedice; upravlja se prema tolikim drugim zemljama, u različitim dijelovima svijeta, koje su prizorište krvavih sukoba.

Među velike zadatke diplomacije valja zasigurno ubrojiti pomaganje svim stranama u sukobu da shvate, ako im je stalo do istine, da ne mogu ne priznati greške - i ne samo one tuđe - niti mogu izbjeći pripravnost na traženje i davanje oprostjenja. Nastojanje oko istine - koje im je jamačno na srcu - neka ih, putem praštanja, prizove miru. Prolivena krv na traži osvetu, nego zaziva poštivanje života, i mir! Neka toj temeljnoj potrebi čovječanstva i Peacebuilding Commission, što ju je nedavno OUN ustrojila, učinkovito odgovori uz spremnu suradnju svih. Htio bih vam predstaviti i posljednju postavku, dame i gospodo veleposlanici: nastojanje oko mira otvara nove nade. Riječ je o gotovo logičnom zaključku onoga što sam dosad pokušao oslikati. Jer, čovjek je sposoban za istinu! Za nju je sposoban kako u odnosu na velike probleme bitka, tako i u odnosu na velike probleme djelovanja: u individualnom području kao i u društvenim odnosima, na razini naroda kao i čitavoga čovječanstva.

Mir, do kojega ga to njegovo nastojanje može i mora dovesti, nije sam šutnja naoružanja; on je puno više: mir koji potiče oblikovanje novih dinamika u međunarodnim odnosima, dinamika koje se potom preoblikuju u čimbenike održavanja samoga mira. A oni će biti takvi samo ako odgovaraju istini o čovjeku i o njegovu dostojanstvu. Stoga se ne može reći mir, ondje gdje čovjek nema ni što mu je neophodno za dostojan život. Mislím time na brojno stanovništvo koje trpi glad. Nemaju oni mira, premda nisu u ratu: oni su zapravo bespomoćne žrtve rata. Na um gotovo same dolaze uznemirujuće slike velikih izbjegličkih i prognaničkih logora - u raznim dijelovima svijeta - gdje se oni nalaze sakupljeni u sigurnijim uvjetima, kako bi izbjegli goru sudbinu, no potrebiti svega. Nisu li ta ljudska bića naša braća i sestre? Nisu li njihova djeca došla na svijet s istim zakonitim očekivanjima sreće kao i drugi? Misao se upravlja i na sve one koje nedostojni životni uvjeti prisiljavaju na iseljavanje, daleko od vlastite zemlje i od svojih najdražih, u nadi čovječnijeg života. Ne možemo zaboraviti ni zlo trgovine ljudima, koje ostaje sramota našega vremena.

Pred ovim "humanitarnim potrebama", kao i pred ostalim dramatičnim problemima čovjeka, mnoge osobe dobre volje, razne međunarodne ustanove i nevladine organizacije nisu ostale ravnodušne. No potreban je i jači zajednički napor diplomacija kako bi se u istini ustanovile i, hrabro i velikodušno, nadišle prepreke koje se još uvijek podižu pred učinkovitim i čovjeka dostojnim rješenjima. A istina zahtijeva da nijedna od bogatih država ne izbjegava vlastitu odgovornost i dužnost da pripomogne, zahvaćajući većom velikodušnošću u vlastite izvore. Na temelju dostupnih statističkih podataka može se izjaviti da bi manje od polovice ogromnih sredstava, koja su u čitavom svijetu namijenjena naoružanju, bilo više nego dovoljno da se iz bijede trajno izvuče ta velika vojska siromaha. Ljudska je savjest time prozvana. Stanovništvu koje živi ispod praga siromaštva, više zbog situacija koje ovise o međunarodnim političkim, trgovinskim i kulturalnim odnosima, nego zbog uvjeta što se ne mogu nadzirati, naše zajedničko nastojanje oko istine može i mora dati novu nadu.

Dame i gospodo veleposlanici! U Kristovu rođenju Crkva vidi ostvarenje Psalmistova proroštva: "Ljubav će se i Vjernost sastati, Pravda i Mir zagrliti. Vjernost će nicat iz zemlje, Pravda će gledat s nebesa" (*Ps 85,11-12*). Tumačeći ove nadahnute riječi, veliki crkveni otac Augustin, kao tumač

vjere čitave Crkve, kliče: Istina je iznikla iz zemlje: Krist, koji je rekao "Ja sam Istina", rođen je od Djevice" (Sermo 185). Upravo od te istine Crkva i dalje živi; no njome se posebice rasvjetljuje i u njoj se raduje u ovom razdoblju svoje liturgijske godine. A u svjetlu te istine ove moje riječi žele pred vama i za vas, koji ovdje predstavljate većinu zemalja svijeta, u isto vrijeme biti i svjedočanstvo i želja: u istini, mir! U tom duhu, svim upućujem svoju najsrdačniju čestitku za Novu godinu!

© Copyright 2006 - Libreria Editrice Vaticana

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana